

“ScholenvoordeToekomst in Beweging”

Rapport Brainspace

donderdag 6 & vrijdag 7 april 2017

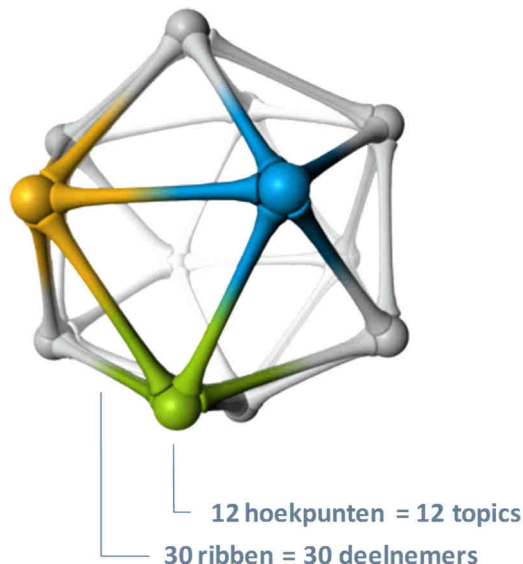

Auteur: M.J.R. van de Wijnckel, Van de Wijnckel Adviezen BV
Opdrachtgever: mevr. M. Glas, Programma coördinator "Scholenvoordetoekest"
Onze referentie: 139.19.R.01
Datum: 11 april 2017

Brainspace. Werksystemen beter laten werken.

Brainspace is een methode om zeer efficiënt en effectief in complexe situaties te managen. Een brainspace is een gefaciliteerde werkbijeenkomst van 1 tot 3 dagen voor een groep van nominaal 30 personen. Stafford Beer heeft hiervoor de genetische code uitgevonden: **Team Syntegrity** (1994). Door een strikt protocol en tijdsdruk gaat een grote groep “syntegreren”: **synergie integreren** door maximale interactie van deelnemers en topics met absolute vrijheid over de inhoud van de situatie.

Video:

- [“Discover the Syntegration process”](#)

Voorbeelden van eerdere Brainspaces:

- [Pabo Minor Zorg](#)
- [Expeditie Pabo-HZ](#)

Deelnemen aan een Brainspace

Een Brainspace start met een plenaire ontmoeting om de relevante agenda met elkaar te vormen. De deelnemers zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun vraagstuk. Hun gespreksproces wordt strikt gefaciliteerd om optimaal te kunnen functioneren. Het uitgangspunt is dat de deelnemersgroep zelf het best in staat is om tot adequate oplossingen te komen. Alle deelnemers leveren verschillende en gelijkwaardige bijdragen in de Brainspace.

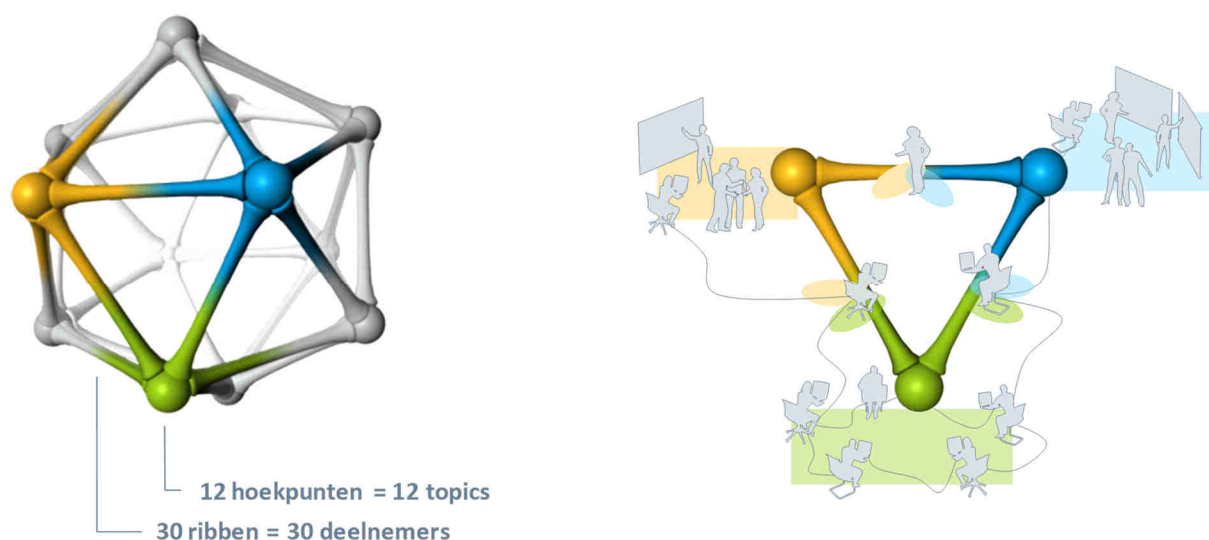
Het eerste onderdeel is bedoeld voor individuele verkenning van onderliggende ervaringen en opvattingen naar aanleiding van de openingsvraag. Dit gebeurt in een individuele brainstorm waarin iedereen ideeën genereert. Deze variëteit aan verschillende perspectieven zorgt ervoor dat deelnemers in de “flow” komen om met elkaar in gesprek te gaan.

Deelnemers gaan daarna op zoek naar dilemma's en gedeelde opvattingen over hun onderliggende problematische werkelijkheden. Hiervoor wordt een stellingenmarkt ingericht. Iedere deelnemer is vrij om stellingen in te brengen waarmee anderen het eens of oneens kunnen zijn. Op de markt komt een proces van "kopen en verkopen" op gang en iedereen is vrij zich te bewegen naar de personen en stellingen die voor hem/haar het meest relevant zijn. Een stelling wordt onderdeel van de agenda als minimaal vijf deelnemers kopen. Dit betekent dat deze personen een stelling relevant vinden en dat er aanleiding is voor gesprek op basis van overeenkomsten en verschillen. Een stellingenmarkt heeft een vaste duur van maximaal 1 uur en levert gemiddeld 20-30 verkochte stellingen op.

De laatste stap om gezamenlijk tot de agenda te komen bestaat eruit om de stellingen te clusteren en te reduceren tot een schijnbaar arbitrair aantal van 12 topics. Deze begrenzing helpt de deelnemers om de stellingen scherper met elkaar te vergelijken en te contrasteren. Ook dit onderdeel heeft een vaste duur van maximaal 1 uur. De tijdsdruk zorgt voor minimale kritische afstemming tussen de deelnemers over 12 relevante topics en er wordt gewaakt voor schijnbare consensus.

De deelnemers kiezen hun positie op een "landkaart" gebaseerd op een *icosaëder* die metaforisch de "brainspace" (vertaald "hersenuimte") van de groep voorstelt. Dit krachtenveld zorgt voor een maximale interactie tussen deelnemers, topics en rollen. Op basis van de positionering in de Brainspace vervult iedere deelnemer telkens drie verschillende rollen:

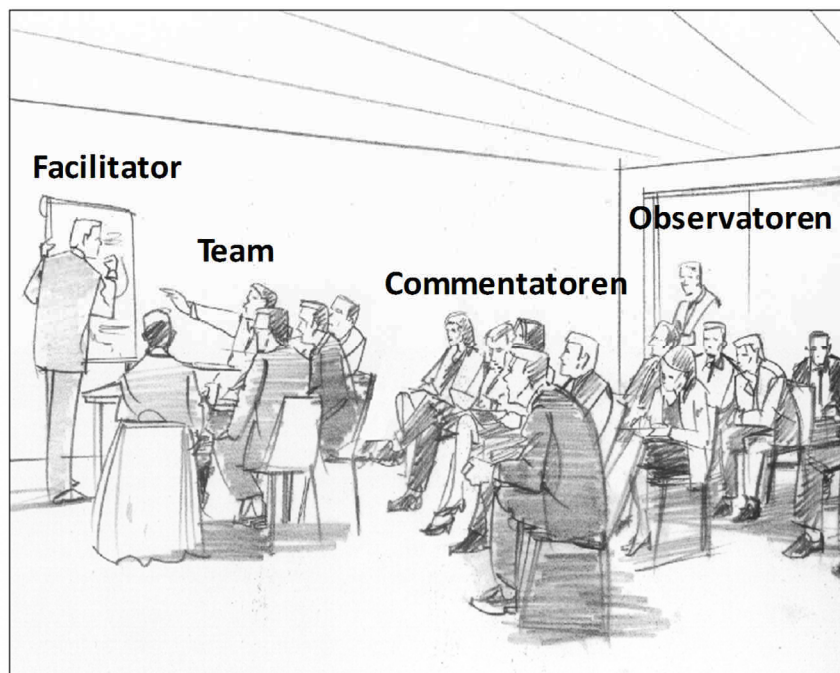
- **Teamlid** bij 2 topics;
- **Commentator** bij 2 andere topics;
- **Observer** bij nog eens 4 andere topics.

Figuur 1: Een icsaëder met 12 topics en 30 deelnemers als "landkaart" voor een Brainspace

De twaalf teams met vijf leden werken in een drieslag aan hun topics: ze komen ieder drie keer bijeen in dezelfde samenstelling. Na drie gespreksrondes is 90% van het latente vermogen van de deelnemers en teams in de groep verspreid. In iedere ronde vinden er telkens twee parallelle teambijeenkomsten plaats tot alle twaalf topics (6x2) zijn besproken. Tijdens de bijeenkomsten wordt een strikt tijdschema gehanteerd met een maximale duur van 1,5 uur. De opstelling van een teambijeenkomst is gekoppeld aan de rolverdeling:

- **Het team** is inhoudelijk verantwoordelijk voor hun topic;
- **De facilitator** ondersteunt het team en treedt op als protocolbewaker;
- **De commentatoren** geven op gezette tijden inhoudelijke support aan het team om de kwaliteit van het teamwerk te bevorderen;
- **De observatoren** luisteren naar het team en de commentatoren zonder tussen te komen, kunnen switchen tussen teambijeenkomsten, uitkomsten bekijken en andere observatoren spreken.

Figuur 2: Opstelling en rolverdeling tijdens een teambijeenkomst

Deelnemers ervaren in deze werkwijze ruimte voor het inbrengen van eigen kennis. Deze krijgt een functie in het samenwerken aan uitkomsten en brengen op het niveau van het werksysteem gedeeld inzicht. Terwijl de hele Brainspace onder hoge druk wordt uitgevoerd, biedt de roldifferentiatie een optimale afwisseling van inspanning en ontspanning, waardoor stress noch verveling optreedt. Hoewel de directe bijdrage van iedere deelnemer zich concentreert op het teamniveau, wordt door resonantie het vermogen van de hele groep op coherente wijze met een 80-voud verhoogd in vergelijking met twaalf afzonderlijke teams.

“ScholenvoordeToekomst in Beweging”: Programma Brainspace 6 & 7 april 2017.

Locatie: [DOK41](#) - Stichting Kenniswerf Zeeland, Edisonweg 41 B3, 4382 NV Vlissingen.

Donderdag 6 april:				
13.30	Inloop.			
13.45	Welkom.			
13.55	Opening.			
14.05	Individuele Brainstorm.			
14.15	Stellingenmarkt.			
14.45	Stellingenwand.			
14.55	Stellingen Clusteren tot Agenda met 9 Topics.			
15.25	Uitleg Rollen.			
15.35	Posities Kiezen.			
15.45	Pauze.			
16.00	Gespreksronde 1: (dinerbuffet vanaf 17.30 tot 19.30, verzorgd door Brasserie Lumen)			
	Zaal:	PZEM-zaal.	PZEM-zaal.	Einstein-zaal.
16.00	1 ^e Bijeenkomst:	ROOD.	ORANJE.	GEEL.
16.45	2 ^e Bijeenkomst:	OLIJF.	GROEN.	LICHT-BLAUW.
17.30	3 ^e Bijeenkomst:	DONKER-BLAUW.	LILA.	ROZE.
18.15	Pauze.			
18.30	Gespreksronde 2:			
	Zaal:	PZEM-zaal.	PZEM-zaal.	Einstein-zaal.
18.30	1 ^e Bijeenkomst:	ROOD.	ORANJE.	GEEL.
19.15	2 ^e Bijeenkomst:	OLIJF.	GROEN.	LICHT-BLAUW.
20.00	3 ^e Bijeenkomst:	DONKER-BLAUW.	LILA.	ROZE.
20.45	Einde Dag 1.			

Vrijdag 7 april:				
8.30	Inloop.			
8.45	Welkom.			
9.00	Statusupdate 9 Topics.			
9.30	Gespreksronde 3:			
	Zaal:	PZEM-zaal.	PZEM-zaal.	Einstein-zaal.
9.30	1 ^e Bijeenkomst:	ROOD.	ORANJE.	GEEL.
10.15	2 ^e Bijeenkomst:	OLIJF.	GROEN.	LICHT-BLAUW.
11.00	3 ^e Bijeenkomst:	DONKER-BLAUW.	LILA.	ROZE.
11.45	Lunch, verzorgd door Brasserie Lumen.			
12.30	Groepspresentaties 9 Topics.			
13.30	Actiemarkt: Actieplan “ScholenvoordeToekomst in Beweging”.			
16.00	Einde Brainspace.			

***“ScholenvoordeToekomst ná Nu: Samen Opleiden, Onderzoeken en Leren:
elkaar duurzaam versterken in ons netwerk, hoe doe ik dat iedere dag met plezier en energie?”***

Deelnemersgroep:

#	Deelnemers	
1	Pim van Kampen	Bestuurder Nobego
2	Rinus Voet	Bestuurder Prisma
3	Ad Vis	Bestuurder Alpha
4	Henk Zielstra	Directeur HZ-Pabo
5	Angela Schrijver	Student HZ-Pabo
6	Esther in 't Anker	IB-er Radar
7	Jack van Jole	Opleidingsmentor Prisma
8	Marleen de Jager	IB-er Alpha
9	Truus Duijnhouwer	Opleidingsmentor Alpha & IB-er
10	Corrie van Stee	Leerkracht Obase & Stagebegeleider
11	Carla Jansen	Schooldirecteur Nobego
12	Gerard Verkuil	Schooldirecteur Alpha
13	Leendert-Jan Parlevliet	Docent HZ
14	Nelly de Bruijne	Schooldirecteur Radar
15	Gabriëlle Rossing	Docent HZ
16	Hilde Kooiker	Docent HZ
17	Annemiek van Rooijen	Docent HZ
18	Jos de Jong	Docent HZ
19	Marjan Glas	Programma Coördinator SvdT
20	Carlien Nijdam	Docent HZ
21	Ellemijn van Waveren	Schooldirecteur Alpha
22	Agnes Hieminga	Opleidingsmentor Archipel
23	Corrinne Dekker	Opleidingsmentor Alpha
24	Wim Westerweele	Opleidingsmentor / Leerkracht Prisma
25	Wim Reynhout	Schooldirecteur Nobego
26	Dick Schipper	Directeur Huis van de Techniek
27	Lodewijk Koppejan	HR specialist Alpha
28	Riaan Lous	Docent HZ
29	Godelief Riddersma	Docent HZ
30	Marian de Moor	Schooldirecteur Perspecto
31	Marleen de Goeij	Schooldirecteur Alpha

Afmeldingen:

#	Deelnemers	
32	Cees Corstanje	Bestuurder Archipel
33	Jan Remijn	Alpha

Ondersteuningsteam:

#	Ondersteuning	
34	Mike van de Wijnckel	organizer/lead facilitator
35	Bert van de Wijnckel	logisticus
36	Cora Dourlein - Lous	facilitator
37	Marjan Glas	facilitator
38	Jos de Jong	facilitator
39	Laura van der Wekken	facilitator
40	Hans Schepers	facilitator

Plenaire agendavorming:

“Importance Filter”

Stellingenmarkt:

#	Verkochte stellingen	Eigenaar
1	<i>De Zeeuwse PLG wordt groot/groter/grootst door het nog verder los te komen van belemmerende structuren.</i>	Corrinne Dekker.
2	<i>Professionele leergemeenschappen als hart voor samen opleiden.</i>	Jos de Jong.
3	<i>Het leerstofjaar klassensysteem heeft zijn langste tijd gehad. Streven naar heterogeniteit.</i>	Marleen de Goeij.
4	<i>Een goed kennisnetwerk is nationaal EN internationaal.</i>	Leendert-Jan Parlevliet.
5	<i>Het onderwijs ontwikkelt zich snel. Om hierop te anticiperen moeten organisaties voor primair onderwijs vergaande invloed krijgen op het curriculum van de Pabo.</i>	Ad Vis.
6	<i>Voorwaarde om te komen tot leren met elkaar is: tijd en middelen. Stilte-luisteren.</i>	Corrie van Stee.
7	<i>We – als lerende, levende, levendige organisatie, ontwikkelen één curriculum van 16,8 tot 68,9 jaar.</i>	Gerard Verkuil.
8	<i>Meer input van de leerling /student om samen onderwijs te ontwikkelen.</i>	Angela Schrijver.
9	<i>De PLG is een middel, geen doel op zich.</i>	Hilde Kooiker.
10	<i>De praktijk is de (enige) leeromgeving, bestaande uit (ervarings)deskundigen, lerenden, bestuurders... iedereen in zijn specifieke rol.</i>	Gabriëlle Rossing.
11	<i>Zeeland blijft een provincie van ‘eilanden’. Samenwerken is daardoor erg lastig!</i>	Wim Reynhout.
12	<i>Kennisdeling werkveld moet vergroot worden.</i>	Jack van Jole.

**“ScholenvoordeToekomst ná Nu: Samen Opleiden, Onderzoeken en Leren:
elkaar duurzaam versterken in ons netwerk, hoe doe ik dat iedere dag met plezier en energie?”**

13	<i>Het maakt niet uit of je leerkracht of student of docent aan de Pabo bent, je hebt dezelfde taken/motivatie n.l. het realiseren van goed onderwijs.</i>	Henk Zielstra.
14	<i>De wijze waarop het proces gelopen wordt draagt bij aan de mate van eigenaarschap voor de betrokkenen.</i>	Marian de Moor.
15	<i>In ‘het onderwijs’ hebben we te weinig lef.</i>	Gerard Verkuil.
16	<i>Leren is meer dan school → kinderen, studenten, leerkrachten meer bieden/ruimte geven buiten en binnen het gebouw school.</i>	Carlien Nijdam.
17	<i>De toetscultuur draagt minimaal bij aan de ontwikkeling.</i>	Nelly de Bruijne.
18	<i>Om te komen tot verdere ontwikkelingen moeten we van ons netwerk SvdT gaan naar elkaars netwerk in Zeeland en nog verder.</i>	Jos de Jong.
19	<i>Alle studenten verdienen een leerwerkplek waar commitment is aan/met de visie vanuit SvdT.</i>	Agnes Hieminga.
20	<i>We bespreken samen wat onze gedeelde waarden zijn en nemen de tijd om te luisteren en ‘t niet te weten.</i>	Marjan Glas.
21	<i>We moeten steeds met elkaar in gesprek blijven over de vraag: <u>Doen we samen de goede dingen?</u></i>	Gabriëlle Rossing.
22	<i>Leerwerkplekken zijn gecertificeerd Alle lerenden verdienen deze gecertificeerde leerwerkplekken.</i>	Corrinne Dekker.
23	<i>Het huidige traditionele onderwijssysteem is hopeloos achterhaald en moet grondig op de schop.</i>	Gerard Verkuil.
24	<i>Er bestaan alleen buitengewone leerkrachten behalve Leendert-Jan.</i>	Wim Reynhout.
25	<i>Systeemdenken is de hefboom voor ontwikkeling van onze wereld en dus ‘t kind.</i>	Marjan Glas.
26	<i>Wij eisen ruimte voor humor en luchtigheid en buiten de lijntjes kleuren (kans voor informeel Leren).</i>	(wildcard)

Clusteren tot 9 topics als agenda voor Brainspace:

Kleur	Topic	Stellingen
Rood	PLG	1-2-9
Oranje	Vreugde	26
Geel	Lef	3-15-16-17-23
Olijf	Netwerken	4-11-12-18
Groen	Eigenaarschap / Toekomst	5-7-8-14
L-Blauw	Faciliteren	6
D-Blauw	Dialogoog	20-21-25
Lila	Diversiteit	10-24
Roze	Kwaliteit leerwerkplek	13-19-22

Teamindeling naar 9 topics voor 3 Gespreksrondes in Brainspace:

Werkgroep Rood	PLG	Werkgroep Oranje	Vreugde	Werkgroep Geel	Lef
Facilitator	Cora Dourlein - Lous	Facilitator	Jos de Jong	Facilitator	Laura van der Wekken
deelnemers	commentatoren	deelnemers	commentatoren	deelnemers	commentatoren
Esther in 't Anker		Ellemijn van Waveren	Nelly de Bruijne		Gabriëlle Rossing
Truus Duijnhouwer	Hilde Kooiker			Lodewijk Koppejan	Marleen de Jager
Corrinne Dekker		Wim Westerweele	Jack van Jole	Marleen de Goeij	Henk Zielstra
Marjan Glas	Wim Reynhout	Carlien Nijdam	Ad Vis	Carla Jansen	
Werkgroep Olijf	Netwerken	Werkgroep Groen	Eigenaarschap/Toekomst	Werkgroep L-blauw	Faciliteren
Facilitator	Cora Dourlein - Lous	Facilitator	Hans Schepers	Facilitator	Mike van de Wijnckel
deelnemers	commentatoren	deelnemers	commentatoren	deelnemers	commentatoren
Annemiek van Rooijen	Esther in 't Anker	Angela Schrijver	Truus Duijnhouwer	Leendert-Jan Parlevliet	Corrinne Dekker
Dick Schipper		Riaan Lous	Wim Westerweele	Marian de Moor	Ellemijn van Waveren
Wim Reynhout	Gerard Verkuil	Godelief Riddersma	Lodewijk Koppejan	Corrie van Stee	Marleen de Goeij
		Ad Vis	Rinus Voet		Pim van Kampen
Werkgroep D-blauw	Dialogo	Werkgroep Lila	Diversiteit	Werkgroep Roze	Kwaliteit leerwerkplek
Facilitator	Marjan Glas	Facilitator	Hans Schepers	Facilitator	Laura van der Wekken
deelnemers	commentatoren	deelnemers	commentatoren	deelnemers	commentatoren
Nelly de Bruijne	Annemiek van Rooijen	Jos de Jong	Dick Schipper	Jack van Jole	
Gabriëlle Rossing	Riaan Lous	Marleen de Jager	Godelief Riddersma	Henk Zielstra	Angela Schrijver
	Marian de Moor	Hilde Kooiker	Corrie van Stee		Leendert-Jan Parlevliet
Rinus Voet		Gerard Verkuil	Carlien Nijdam	Pim van Kampen	Carla Jansen

Uitkomsten 9 Topics: Teambijeenkomsten Ronde 1-2-3

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ROOD 1 PLG

Niet onder druk zetten om uitkomsten te formuleren.

Iets uitzoeken, niet over problemen praten.

Issue: ideaal of probleem, iets wat je bezighoudt.

Vrijwillige deelname is beste leerpraktijk.

Kern PLG:

- vanuit eigen vraag
- herkenbare structuur
- blinde vlek moet zichtbaar worden
- versterken kwaliteit van de rollen
- niet altijd het middel tot leren
- vraag daagt uit tot nieuw leren

Nadeel: kost veel tijd, complexe issues.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ROOD 2 PLG

- Vrijwilligheid in PLG in relatie tot schoolontwikkeling.
- Kan je intrinsieke motivatie leren?
- Rol directeur belangrijk qua voorwaarden.
- Spaghettibandje?
- Elke leraar moet de mogelijkheid hebben PLG te begeleiden onder voorwaarden.
- Tijd als probleem? In scholen minder vergaderen.
- Issue.
- PLG als hart van samen opleiden.
- Plannen 1^e PLG, daarna zelf doen bij issue.
- Onderzoekje starten om kennis te maken met PLG.
- Tijd vrijmaken na schooltijd voor ontmoeten → roostering.

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

ROOD 3 PLG

Mix expert, studenten, leerkracht is belangrijk.

Plek creëren waar je graag wilt zijn → vuurkorf.

Lef, daadkracht, gewoon beginnen en oplossingen zoeken voor waar je tegenaan loopt.

Slotconclusie:

Een lerende cultuur is het hart

Gedeeld leiderschap

Lef, gaan, delen

Zie uitkomsten 1^e en 2^e gesprek.

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ORANJE 1

Vreugde

Vreugde → buiten de lijnen kleuren

1. Vreugde als kernkwaliteit.
2. Vraagt om lef. Fouten mogen en je mag experimenteren.
3. Heeft positieve invloed op je relaties.
4. De vraag: Hoe krijg je dit op de beleidsagenda?

Geef elkaar de ruimte om te experimenteren in verschillende vormen.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ORANJE 2 Vreugde

- Shining Eyes op alle niveaus.
- Onderwijs met passie en vreugde.
- Onderwijs is niet het vullen van vaten, maar het ontsteken van vuur (Plutargus 26 v. Chr. & A.V.).
- WHY: groter leereffect door buiten de lijnen te kleuren vergroot de passie.
- Vertrouwen geven en krijgen zorgt voor lef.

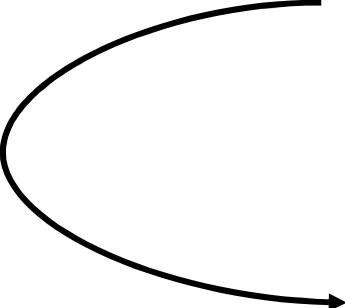
Uitkomsten 3e Bijeenkomst

ORANJE 3 Vreugde

Nieuw opleidingswereld inrichten voor alle betrokkenen

Samen	Vertrouwen	Shining eyses
Experimenteren	Lef	Laten zien & delen

‘Oude dingen over boord gooien’

Onderwijscafé
Speed date
WIKI
PLG
Carroussel voor leekrachten
Vreugdebudget

Uitkomsten 1e Bijeenkomst

GEEL 1

Lef

- Voor lef is vertrouwen nodig.
- Vanuit onderzoek gaan kijken wat we kunnen loslaten en dan experimenteren. Daarvan leren en vandaaruit aanpassingen gaan doen
- Open staan voor feedback.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

GEEL 2

Lef

- Partnership versterken bij alle betrokkenen
- Het curriculum van dde PABO afstemmen met en op de basisscholen
- Onderzoek je droom en vertrouw op je partnership.
- Heb lef

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

GEEL 3

Lef

Geen muren meer maar

Leegemeenschappen

Wie zijn de betrokkenen?

Ouders, omgeving, ketenpartners

- Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van PABO & Primair Onderwijs
- We denken niet meer in functies, wel in onderwijsconcepten, profielen, talenten en rollen.
- Niet meer denken vanuit besturen maar meer vanuit de regio (ondernemersrisico en onderwijsinhoudelijk)
- Uitwisselen van talenten, rollen en expertise
- PABO docenten meer betrekken in en op de basisschool en vice versa
- “Walk your talk!!!”

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

OLIJF 1

Netwerken

Netwerken ontstaan vanuit behoefte.

In netwerk kennis brengen en halen.

Er moeten een doel zijn.

Er moet een structuur in zitten, niet vrijblijvend.

Netwerk is diverser dan de school/onderwijskrachten → Ouders?

Wie neemt het initiatief om netwerk samen te brengen?

Elkaar weten te bereiken, hoeft niet altijd fysiek. Elkaar wel kennen.

Mensen motiveren/stimuleren om tot netwerken te komen.

Netwerk hoeft niet homogeen te zijn.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

OLIJF 2 Netwerken

Schoolleiding moet kwaliteiten leerkrachten zichtbaar maken, podium bieden, kennis laten delen.

Scholen van verschillende besturen hebben onderling contact.

Contactpersonen bij de besturen als aanspreekpunt.

Sturing nodig voor het netwerk.

Zichtbaar maken van de opbrengsten d.m.v. filmpjes.

Cultuur; complimenten geven, feedback durven vragen.

Niet meer bescheiden zijn over eigen kwaliteiten.

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

OLIJF 3 Netwerken

- Buitenwereld betrekken.
- Vanuit bestaande netwerken uitbreiden met vrijheid om zelf te kiezen hoe.
- Contact met de wereld waarvoor je opgeleid wordt.

Slotconclusie:

Netwerk is erop gericht om buiten binnen te halen en vice versa en ontstaat vanuit fysieke ontmoeting.

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

GROEN 1 Eigenaarschap / Toekomst

Andere kijk op **onderzoekslijn**.

Gecertificeerde werkplek.

Werken aan **persoonlijke ontwikkeling** is ook een product: **het product mens**.

Eigenaarschap bij het kind en op alle niveaus en breder.

Aansturing en regie belangrijk.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

GROEN 2 Eigenaarschap / Toekomst

Innovatiegroep → Afstappen van “vormen”, **sturen op vertrouwen.**

Breed samengesteld.

Onderzoekslijn gebaseerd op **thematisch en narratief onderzoek.**

Koppeling onderzoek → **Gecertificeerde werkplek.**

Onderzoekslijn → Gecertificeerde werkplek creëert **eigenaarschap op alle niveaus.**

“Shiny Eyes” bij iedereen.

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

GROEN 3 Eigenaarschap / Toekomst

Pabo moet nadenken over **invullen Pabo-3**, niet alleen Pabo-docenten.

Combineren leerwerkplekken binnen leerteams.

Werkveld en Pabo nieuwe wereld creëren met gezamenlijke verantwoordelijkheid: **Kwaliteiten benutten voor gecertificeerde leerwerkplek en nieuwe onderzoekslijn.**

Geen verschil **Binnen – Buitenschil.**

Zichtbaar maken wat er al is gedaan.

Vernieuwende thema's vanuit experimenteren.

Betekenisvol leren verbreden: **Doel!**

Hele proces onder leiding van **breed samengestelde innovatiegroep.**

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

LICHT-BLAUW 1

Faciliteren

Hoe creëer je **beweging** in het onderwijs? Tijd maken.

Hoe neem je de **gemeenschap** mee in de verandering?

Hoe word je een **ondernemende** school?

Wat hebben kinderen nodig om **mede-eigenaar van hun onderwijs** te worden, en welke **faciliteiten** zijn daarvoor nodig?

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

LICHT-BLAUW 2

Faciliteren

Met “**Bus op Inspiratie–Expeditie**”, met in de bus (gerangschikt op prioriteit):

1. Kinderen.
2. Ouders.
3. Leerkrachten.
4. Bestuurders.
5. Opleiders.

Meer in de stilte gaan, om mee te gaan in de beweging van **alle kwaliteiten die er aanwezig zijn**, bij kinderen, ouders, leerkrachten, bestuurders, opleiders.

Gezamenlijk onderzoek kan leiden tot **voorbeeldplekken van SvdT**, die op hun beurt flow kunnen creëren, bv. met PLG’s (en de behoefte: **wat heb je nodig om dit goed te kunnen doen?**).

Onderzoek in gemeenschappen die urgentie ervaren kan worden gefinancierd met **crowd-funding**.

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

LICHT-BLAUW 3

Faciliteren

1. **Heldere Doelen** stellen: **Kind centraal stellen**, met oog voor eigenheid en vertrouwen op het eigen leren van de “*groep van 5*” (kinderen, ouders, leerkrachten, bestuurders, opleiders).
2. **Lijst met 4 voorwaarden voor versterken leren:**
  1. **Start bij de eigenheid** van alle deelnemers van het onderwijs (“*groep van 5*”).
  2. **Eigen kwaliteiten** inzet voor de **flow van het onderwijs**.
  3. Van officiële kerndoelen naar de **intuïtie van professionals**.
  4. Sociaal kapitaal: **de hele wereld als leeromgeving**.
3. Alle deelnemers aan het leren zijn **mede-eigenaar van de eigen leervraag**.

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

DONKER-BLAUW 1

Dialogoog

Het gaat om de juiste mindset; vertrouwen en veiligheid. Onderzoekende en open houding.

Er zijn al voorbeelden waar we gebruik van kunnen maken: dialoognetwerk op Schouwen-Duiveland.

Dialogoog kan in divers gezelschap gevoerd worden.

Het doel is leefgemeenschap te versterken en te ontwikkelen.

Systeemen denken is uitgangspunt.

Opbrengst SvdT is duurzame ontwikkeling (ontwikkelpunt)?

Waardevol om dialogoog (zelf) te gaan doen; lef tonen!

PLG = vorm; dialogoog.

Betrokkenen uit diverse gremia (ook buiten onderwijs).

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

DONKER-BLAUW 2

Dialogoog

Dialogoog als slag in dieper leren.

Tijd voor dialogoog faciliteren.

Tijd opzoeken in onze huidige agenda.

Creatiever kijken naar invulling tijd.

Dialogoog geeft verdieping in samenwerken.

Snelheid van vertrouwen.

Flexibiliteit voorwaarde in allerlei constellaties; bij iedereen.

Bij voorkeur niet bij probleem maar om waarden te delen.

Rust

Dialogoog als middel om relaties en netwerken op te bouwen.

Dialogoog, naar kwadrant brengen ‘belangrijk/niet urgent’.

In dialogoog alsof je rond de vuurkorf zit.

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

DONKER-BLAUW 3

Dialogoog

Het gaat over meer dan dialoog.

Doelgericht.

Ommezwaai.

Dialoog en systeemdenken is voertuig dat aan spelregels moet voldoen:

- luisteren
- tijd
- onderzoekende houding
- vertrouwen.

om relaties op te bouwen met als doel:

met álle betrokkenen (inclusief buitenste schil) in een maatschappelijke context: ontwikkeling, leefbaarheid, geluk.

Met een andere cultuur van omgaan met elkaar.

Concreet: op 10 april....??

Dialoog over thema: kennis van elkaars wereld: vormgeven derde pabo-jaar in samenspraak (dialoog!!) met PO-veld en studenten.

Organiseren van ontmoetingen.

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

LILA 1

Diversiteit

Belangrijk voor zowel kind als leerkracht is de kernzin: ‘Ik doe er toe’.

Diversiteit zien als een kracht: op zoek naar kwaliteit van leerkracht en leerling om die in te zetten.

‘Sexy teaching’ om zowel leerkracht als kind te enthousiasmeren.

Focus op aanvullen van elkaars kwaliteiten: teamleren.

Vereist een bredere kijk op leren.

Diversiteit (waaronder milieu, etnische achtergrond) is er al, maar hoe ga je die inzetten?

Weinig mannen in onderwijs doet diversiteit geen goed.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

LILA 2

Diversiteit

Als belangrijk wordt opgemerkt: een **intrinsieke wil** om te komen uit je **comfortzone**. Dit brengt wel een zekere **kwetsbaarheid** met zich mee.

Initiatieven nemen en komen tot acties.

Zoek de ander op om .....

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

LILA 3

Diversiteit

Diversiteit als kracht inzetten. Dat betekent dat er met een andere blik moet worden gekeken naar de inzet van kwaliteiten.

Het doel is dat eenieder voelt: “ik doe ertoe”, hetgeen shiny eyes oplevert. Het spiegelende effect van enthousiasme en betrokkenheid is hierbij essentieel.

Het vereist het komen uit de comfortzone en het zich kwetsbaar durven opstellen.

Wellicht moeten we af van de naam Pabo, omdat deze naam toch gemakkelijk vereenzelvigd wordt met het opleidingsinstituut.

Onderwijsinnovatiecentrum met betrokkenheid van iedereen als alternatief.

Zoeken naar vormen om diversiteit in te zetten, zoals proeftuinen, vormen van pilots en opleidingsoverstijgende themaweken.

Uitkomsten 1^e Bijeenkomst

ROZE 1

Kwaliteit leerwerkplek

Kwaliteit leerwerkplek moet **gecertificeerd** zijn. Invulling hoe & wat later.

Noodzaak tot **samen opleiden**.

PABO moet **diverse leerroutes** aanbieden die leiden tot goede leerkrachten.

Er moet vanuit de **politiek** ruimte zijn.

Uitkomsten 2^e Bijeenkomst

ROZE 2

Kwaliteit leerwerkplek

- Cultuur scheppen van waaruit we het maximale uit kinderen kunnen halen
- Concreet: mensen met elkaar in gesprek brengen over inrichten van de leerwerkplek
- Diversiteit mag er zijn
- Dilemma: hoe maken we bovenstaande concreet.

Uitkomsten 3^e Bijeenkomst

ROZE 3

Kwaliteit leerwerkplek

Gecertificeerde werkplekken moeten gerealiseerd worden door:

- Studenten
- Leerkrachten
- Opleidingsmentoren
- Mentoren
- Diversiteit moet er zijn

De PABO moet meerdere leerroutes aanbieden met inbreng van studenten.

Een student bepaalt de eigen leerroute.

Besturen moeten zorgen voor de randvoorwaarden.

Doel: de student moet optimale mogelijkheden krijgen waardoor dat een positief effect heeft op de ontwikkeling van kinderen.

Vertrouwen —————> LEF.

Plenaire actiemarkt:

***“Actieplan
ScholenvoordeToekomst
in Beweging”***

Actielijst:

#	Naam actie	Onderwerp	Eigenaar
1	Van Functie naar Rol.	Op een andere manier naar rol- en taakopvatting kijken. Gemeenschappelijke benadering: SAMEN.	Lodewijk Koppejan (HR specialist Alpha).
2	Innovatiegroep.	Toekomst.	Ad Vis (Bestuurder Alpha).
3	Professionele Leergemeenschap verder ontwikkelen.	PLG als middel en cultuur.	Corrinne Dekker (Opleidingsmentor Alpha).
4	Experiment aanvragen bij het Ministerie voor een Leerroute “Praktijk → Theorie”.	Samen ontwikkelen diverse leerroutes.	Pim van Kampen (Bestuurder Nobego).
5	Baangarantie Primair Onderwijs.	Binden van mensen aan het werken in het onderwijs. Dit zo aantrekkelijk mogelijk maken.	Lodewijk Koppejan (HR specialist Alpha).
6	Helder maken wat we verstaan onder een gecertificeerde leerwerkplek.	Gecertificeerde werkplek.	Wim Westerweele (Leerkracht Prisma).
7	Onderwijs ontmoet Bedrijfsleven.	Innovatie van onderwijsprocessen en inzet van sociaal kapitaal.	Ellemijn van Waveren (Schooldirecteur Alpha).
8	Naar Kennisbasis in dienst van Vakmanschap.	In gesprek gaan met opleiders, mensen uit het werkveld en studenten over de vraag: <i>Hoe maken we de Kennisbases betekenisvol?</i>	Hilde Kooiker (Docent HZ).
9	Aanstaande en Bestaande initiatieven kennen.	Aanstaande en Bestaande initiatieven kennen. Netwerk organiseren over initiatieven en processen.	Carlien Nijdam (Docent HZ).
10	Systeemdenken toepassen.	Systeemdenken toepassen en ervaren in jouw/jullie praktijk als tool for life / modus operandi.	Gabriëlle Rossing (Docent HZ).
11	Vuurkorf.	In dialoog over wat ons bezighoudt, boeit.	Marjan Glas (Docent HZ).
12	Buiten Leren.	Innoveren en uitvoeren van Buiten Leren.	Carlien Nijdam (Docent HZ).
13	Elkaars Wereld.	Kennis nemen, delen, kritisch, nieuwsgierig naar en bij de ander. Wereldburgerschap / Diversiteit.	Godelief Riddersma (Docent HZ).

Actie ①

Naam actie: Van Functie naar Rol.

Onderwerp: Op een andere manier naar rol- en taakopvatting kijken. Gemeenschappelijke benadering. SAMEN.

Eigenaar: Lodewijk Koppejan.

Beschrijving: Eerst leerkrachtfunctie, maar daarna ook breder.

Wat heb je nodig? Experimenteerruimte, tijd, feedback partners, geld.

Waar: De Linge, De Poeljeugd, Kibeo, Pro Kino, HZ, RPCZ, Scalda.

Wanneer: 2017 – 2019.

Deelnemers:

1. Ellemijn van Waveren.
2. Marleen de Goeij.
3. Marleen de Jager.
4. Carla Jansen.

Actie ②

Naam actie: Innovatiegroep.

Onderwerp: Toekomst.

Eigenaar: Ad Vis.

Beschrijving: Realiseren van breed samengestelde innovatiegroep om een proces te starten voor het creëren van een nieuwe wereld van opleiden en een leven lang leuk leren.

Wat heb je nodig? Tijd van de deelnemers.

Waar: 1^e Bijeenkomst Alpha Scholengroep Goes.

Wanneer: Eind mei, begin juni 2017.

Deelnemers:

1. Corrinne Dekker.	6. Gabriëlle Rossing.
2. Marjan Glas.	7. Gerard Verkuil.
3. Carlien Nijdam.	8. Lodewijk Koppejan.
4. Hilde Kooiker.	9. Wim Westerweele.
5. Marian de Moor.	10. Angela Schrijver (of andere student).

Actie ③

Naam actie: Professionele Leergemeenschap verder ontwikkelen.

Onderwerp: PLG als middel en cultuur.

Eigenaar: Corrinne Dekker.

Beschrijving: Verder ontwikkelen en vormgeven van het middel PLG en PLG als cultuur. Niet alleen 7 besturen maar verder.

Wat heb je nodig? Scholing PLG / Intervisie. / Draagvlak / Ruimte om samen processen te begeleiden. / Tijd en geld.

Waar: Regio / Bestaande netwerken.

Wanneer: Doorgaan in bestaand overleg / Geloven in olievlekwerking.

Deelnemers:

1. Marjan Glas.	6. Wim Reynhout.	11. Leendert-Jan Parlevliet.
2. Truus Duijnhouwer.	7. Nelly de Bruijne.	
3. Esther in 't Anker.	8. Corrie van Stee.	
4. Ellemijn van Waveren.	9. Wim Westerweele.	
5. Marleen de Jager.	10. Jack van Jole.	

Actie ④

Naam actie: Experiment aanvragen bij het Ministerie voor een leerroute
"Praktijk → Theorie."

Onderwerp: Samen ontwikkelen diverse leerroutes.

Eigenaar: Pim van Kampen.

Beschrijving: In het jaar 2017/2018 plan uitwerken voor een praktijkgerichte leerroute leerkracht basisonderwijs.

Wat heb je nodig? Student / Pabo-docent / Marjan / Opleidingsmentor /
Leerkracht / Bestuurder.

Waar: HZ + Kantoor Nobego.

Wanneer: Maandelijks, 2,5 uur.

Deelnemers:

1. Marjan Glas.
2. Corrinne Dekker.
3. Truus Duijnhouwer.
4. Jack van Jole.

Actie ⑤

Naam actie: Baangarantie primair onderwijs.

Onderwerp: Binden van mensen aan het werken in het onderwijs.
Dit zo aantrekkelijk mogelijk maken.

Eigenaar: Lodewijk Koppejan.

Beschrijving: Onderwijsbanen aantrekkelijk maken door baangarantie,
bekostiging studie, perspectief op loopbaan.

Wat heb je nodig? Commitment bestuurders.

Waar: Alpha, Prisma, Nobego.

Wanneer: Verkennen 2017/2018. Praktijk in 2018.

Deelnemers:

1. Gerard Verkuil.
2. Rinus Voet.
3. Marleen de Goeij.
4. Carla Jansen.

Actie ⑥

Naam actie: Helder maken wat we verstaan onder een gecertificeerde leerwerkplek (in overleg met alle betrokkenen PLG?).

Onderwerp: Gecertificeerde werkplek.

Eigenaar: Wim Westerweele.

Beschrijving: Dialoog / Voorstel (beschrijving) / Delen / Afspraken borgen.

Wat heb je nodig? Tijd voor overleg.

Waar: HZ i.v.m. studenten, of eventueel plaats in overleg.

Wanneer: Groep formeren in juni 2017. Start na de zomervakantie 2017.

Deelnemers:

1. Jack van Jole.
2. Corrinne Dekker.
3. Jos de Jong.
4. Student (Angela Schrijver).
5. Truus Duijnhouwer.

Actie ⑦

Naam actie: Onderwijs ontmoet bedrijfsleven.

Onderwerp: Innovatie van onderwijsprocessen en inzet sociaal kapitaal.

Eigenaar: Ellemijn van Waveren.

Beschrijving: Contact leggen met bedrijven. Bij elkaar gaan kijken en van elkaar leren en duurzaam verbinden (in eerste instantie gericht op lean & agile).

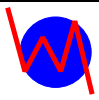
Wat heb je nodig? Namen van bedrijven / Contactpersonen / Secretariële ondersteuning / Tijd om te kunnen organiseren / "Smeergeld".

Waar: In Zeeland.

Wanneer: 2x per jaar 1 dag, schooljaar 2017/2018.

Deelnemers:

1. Esther in 't Anker.
2. Gerard Verkuil.
3. Dick Schipper.
4. Lodewijk Koppejan.
5. Carlien Nijdam.
6. Godelief Riddersma.

Actie ⑧

Naam actie: Naar Kennisbasis in dienst van vakmanschap.

Onderwerp: Kennisbases.

Eigenaar: Hilde Kooiker.

Beschrijving: In gesprek gaan met opleiders, mensen uit het werkveld en studenten over de vraag: *“Hoe maken we de Kennisbases betekenisvol?”*

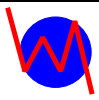
Wat heb je nodig? Tijd en ruimte / Commitment.

Waar: Kan op verschillende plekken.

Wanneer: Asap.

Deelnemers:

1. Riaan Lous.
2. Carlien Nijdam.
3. Wim Reynhout.
4. Marian de Moor.
5. Studenten.

Actie ⑨

Naam actie: Aanstaande & Bestaande initiatieven kennen.

Onderwerp: Aanstaande & Bestaande initiatieven kennen.

Eigenaar: Carlien Nijdam.

Beschrijving: Netwerk organiseren over initiatieven en processen.

Wat heb je nodig? Samen met Actie ② eerste verkenning + Ruimte/tijd om invulling te geven.

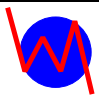
Waar: HZ?

Wanneer: ?

Deelnemers:

1. Gabriëlle Rossing.
2. Marjan Glas.
3. Riaan Lous.
4. Godelief Riddersma.
5. Jos de Jong.

Actie ⑩

Naam actie: Systeendenken toepassen.

Onderwerp: Systeendenken toepassen.

Eigenaar: Gabriëlle Rossing.

Beschrijving: Systeendenken toepassen en ervaren in jouw/jullie praktijk als tool for life / modus operandi.

Wat heb je nodig? Complexe casuïstiek om systeendenken in toe te passen. Een open en constructieve houding.

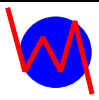
Waar: Op een voor de deelnemers aantrekkelijke plaats; de HZ is altijd beschikbaar.

Wanneer: Per 10 april 2017.

Deelnemers:

1. Ad Vis.
2. Annemiek van Rooijen.
3. Carlien Nijdam.
4. Jos de Jong.

Actie ①①

Naam actie: Vuurkorf.

Onderwerp: In dialoog over wat ons bezighoudt, boeit.

Eigenaar: Marjan Glas.

Beschrijving: Een vuurkorf (+ koffiezetapparaat) aanschaffen, om te beginnen op de HZ.

Wat heb je nodig? Budget.

Waar: Om te beginnen op de HZ.

Wanneer: Asap.

Deelnemers:

1. Carlien Nijdam.
2. Gabriëlle Rossing.
3. Nelly de Bruijne.
4. Hilde Kooiker.

Actie 12

Naam actie: Buiten Leren.

Onderwerp: Innoveren en uitvoeren van Buiten Leren.

Eigenaar: Carlien Nijdam.

Beschrijving: Buiten Leren vormgeven met verschillende partners en initiatieven.

Wat heb je nodig? Tijd/ruimte / Ook buitenruimte.

Waar: Kenniscentrum Groen.

Wanneer: Doorlopend.

Deelnemers:

1. Riaan Lous.
2. Marjan Glas.
3. Marleen de Goeij.
4. Truus Duijnhouwer.
5. Gabriëlle Rossing.

Actie ⑬

Naam actie: Elkaars wereld.

Onderwerp: ↔ leidt altijd tot beweging.

Eigenaar: Godelief Riddersma.

Beschrijving: Kennis nemen, delen, kritisch, nieuwsgierig naar en bij de ander. Wereldburgerschap / Diversiteit.

Wat heb je nodig? Adressen / Tijd met elkaar / Resultaten van vandaag delen met bredere groep zodat er al “open deuren” zijn.

Waar: Waar het is / waar je kijkt.

Wanneer: Asap. Er op uit zijn om uit te nodigen en te laten uitnodigen.

Deelnemers:

1. Carlien Nijdam.
2. Corrinne Dekker (verbinden met Actie ② = Innovatiegroep).
3. Hilde Kooiker.
4. Marjan Glas.